KÜÇÜK ASYA GEZİSİ

GYULA NÉMETH

Türkçesi
Edit Tasnádi

ÖTÜKEN

ÖTÜKEN

/ otukennesriyat

YAYIN NU: 2010
KÜLTÜR SERİSİ: 1091

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NU: 49269

ISBN: 978-625-408-569-7

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
Istiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50

Genel Müdür: Ertuğrul Alpay

Genel Yayın Yönetmeni: Göktürk Ömer Çakır

Yayına Hazırlayan: Sinan Yaman

Editör: Ayşegül Büşra Paksoy

Kapak Tasarımı: Ceyhun Durmaz

Dizgi-Tertip: Ötüken

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: Çınar Matbaacılık ve Yayın Sanayii Ticaret Ltd Şti
Yüzyıl Mah. Matbaacılar Cad. Ata Han Nu: 34 K: 5
Bağcılar-İstanbul
Tel: (0212) 628 96 00
Sertifika Nu: 45103

İstanbul- 2023

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Gyula Németh; 2 Kasım 1890'da Macaristan'ın Karcag şehrinde doğdu. Lisede öğrenmeye başladığı Türkçeyi 1907'de İstanbul'a, liseden mezun olduktan sonra 1908'de Aydın ve İzmir çevresine yaptığı gezilerle geliştirdi. 1909'da -bugünkü adı- Eötvös Loránd Üniversitesinde öğrenim görmeye başladı. 1909'da Kırım, 1910'da Kafkaslar, 1911-1914 arasında Leipzig, Kiel ve Berlin, 1913'te Ufa, Orenburg ve 1914'te Doğu Sibirya'da araştırmalarda bulundu.

1916'da geçici kadroyla atandığı üniversite hocalığında, 1918'de daimi kadroya geçmiş ve emekli olacağı 1965'e kadar bu görevi sürdürmüştür.

Prof. Dr. Gyula Németh'in araştırma alanları; Macarcadaki Türkçe kökenli alıntı sözcükler, Macar kavim adlarının kökeni ve eski Türklerle akrabalık ilişkisi, Kuman, Hun ve Başkurt dili, tarihi, Sekel-Macar-Türk runik yazısının ilişkisi, Balkanlardaki Türk dili lehçeleri ve ağızlarının özellikleri ile Macaristan'daki Osmanlı hâkimiyeti dönemi ilişkisi başlıkları altında özetlenebilir.

Alanıyla ilgili birçok makale ve kitap yazan Türkolog Gyula Németh 14 Aralık 1976'da Budapeşte'de vefat etti.

Edit Tasnádi; 26 Kasım 1942'de Budapeşte'de doğdu. 1967'de Eötvös Loránd Üniversitesi Türkoloji Bölümünden mezun oldu. 1967-1992 yıllarında Macar Radyosu Türkçe yayınlar servisinde çalıştı. 1993-1997 yıllarında Ankara Üniversitesi Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi Hungaroloji Bölümünde Macar Dili okutmanı olarak çalıştı. 1998-2005 yıllarında Macar Radyosu Arşivi'nde görevine devam ettikten sonra emekli oldu.

1974'te ilk çevirisi olan Yaşar Kemal'in *Sarı Sıcak* öyküsü Macaristan'da yayımlandı. Çevirmen, Türkolog E. Tasnádi aralarında Yunus Emre, Bekir Yıldız, Buket Uzuner, İlber Ortaylı, İhsan Oktay Anar, İskender Pala, Gül İrepoğlu, Mario Levi, Nâzım Hikmet, Orhan Pamuk, Yalvaç Ural gibi birçok yazarın kitabını Macarcaya; Attila József, Bálint Balassi, Ignás Kúnos, Kelemen Mikes gibi yazarların kitabını da Türkçeye çevirmiştir. Dil, edebiyat, kültürel ögeler ve tarihî şahsiyetler hakkında makaleleri ve kitapları bulunmaktadır.

2022 yılında Türk-Macar kültürel ilişkilerinin gelişimine ve Türk edebiyatının tanıtımına yaptığı katkılardan dolayı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Onur Ödülü'ne ve Macaristan Devleti tarafından Macar Altın Liyakat Haçı'na layık görülmüştür.

E. Tasnádi hakkında Ötüken Neşriyat tarafından yayımlanan *Tuna Kürsüsü Edit Tasnádi Kitabı* adlı bir nehir söyleşi kitabı bulunmaktadır.

İÇİNDEKİLER

Sunuş.....9
Giriş - Küçük Asya'da Genç Bir Türkolog: Gyula Németh.....13
Ön Söz.....23

İzmir'den Aydın'a Kadar.....25
Aydın Yöresinde.....34
Hadsi Jonusz'un Evinde.....42
Menderes Vadisi'nde Gezinti.....48
Menderes Vadisi'nin Halkı.....54
Anadolu'da Hurijet (Hürriyet).....60

Albüm.....66

SUNUŞ

Macar Türkolojisi kuvvetli bir daldır ve bazı özellikleri vardır. Macaristan modern filolojinin kurucusu sayılır. On sekizinci yüzyılda Sámuel Gyarmathi Fin ve Macar dilleri arasındaki akrabalığı keşfetmek gibi o asrın imkânları ve ilgisi içinde çok ilginç bir görevi tamamladıktan sonra (ikisi arasındaki akrabalık dediğin de sadece müşterek yedi kelimeye dayanıyordu) Macarlar işi Türkolojiye kaydırdılar. Macarların ilk Türkçe tetkikleri arasında en önemlisi, bir müddet evvel György Hazai ve Barbara Kellner-Heinkele'nin hazırladıkları Jakab Harsányi-Nagy'nin Türkçe, Latince el kitabıdır. Bu erken ve sağlıklı ilginin bir bedelidir. Bu kitap üzerine bir tanıtma yazısı da kaleme almıştım.

Macaristan'ın Türklerle tarihî ilgilerindeki noktalar iki akraba dilin filologlarını erkenden kendine bağlamıştır. Özellikle Gyula Németh on dokuzuncu yüzyıl ile yirminci yüzyıl kavşağında bir dönüm noktasını teşkil eder. Bazı yerlerde tipik bir oryantalist kritik yanında Türk toplumuna, Türk diline bakışı çok farklıdır. Çoğu Şarkiyatçının Türkiye, İran ve Arap ülkelerine adım atmadığı 1907'de, o dönem için olağanüstü bir dinamizm örneğidir, on yedi yaşında bir gencin gezerek ve Türkçe konuşarak Ege'nin Yörükleri hakkında Aydın ve İzmir civarında inceleme yapması. Sonraki yıllarda Kırım, Doğu Sibirya ve Ufa'ya kadar uzanan seyahatler ve onun Moğolca ve eski Türkçe arasındaki bağlara adım atışını görürsünüz. Yani Gyula Németh Batı'daki oryantalizm ve Türkolojinin çoğu ke-

simde seyahat, oturma, yerleşerek gözleme ve bilgisini zenginleştirme metodunu benimseyemediği zamanların gezginidir. Gyula Németh'in bu *Küçük Asya Gezisi*'nin tercümesini edebiyatımızdan siyasetimize kadar her konuda bilgisi bulunan, zengin ve akıcı bir Türkçeye sahip olan meslektaşımız Edit Tasnádi yaptı. Bu metni yayına hazırlayan ise Sinan Yaman.

Hiç şüphesiz ki bir takdim yazısında kitabın hepsinden bahsetmek yersizdir. Çünkü bu sürükleyici metin, çağdaşı Avrupa seyahatnamelerine hiç benzemiyor. Değişik karaktere sahip olmasına rağmen az sayıdaki Rus seyahatnamelerine de... Bununla birlikte şunu da belirtmeliyim ki aynı dönemde Ignácz Kúnos'un yaptığı gezi ve tetkik de çarpıcı bir eserdir. Tasnádi Türkler hakkında yazılan Macarca edebiyatı doğru tercümelerle sunuyor. Bu takdire değer çalışmayı sadece alkışlayabiliriz.

Gezinin olduğu dönemlerde Türkiye Birinci Dünya Savaşı'na girmemiştir. Avusturya-Macaristan bir müddet sonra müttefikimiz olacaktır. Birinci Dünya Savaşı'ndan evvelki son barış dönemi Türkler için fazla bir şey ifade etmiyor. Henüz Balkanların sıkıntıları hissediliyor. Németh Ege Bölgesi'nde demiryolu kullanarak eski eserleri, Osmanlı Devleti'nin henüz çadırlarda yaşayan yarı göçebelerini incelediği gibi Çakıcı'nın destanından bile örnekler veriyor ve Menderes Vadisi'nden bahsediyor. Bu arada Avusturya-Macaristan'ın yaptığı ilhakın (Bosna Hersek) Türk köylerindeki etkisi ve tabii ki Türklerin dinî toleransının az olduğundan da söz ediyor, misafirperverliklerinin yanında bir eşkıya taraflarının olduğundan da.

Gyula Németh hem bilgisi hem kavrayışı hem de bazı tavırları itibarıyla özgün biridir.

Macaristan, Türk kavmi için ilginç bir yerdir. Birinci Dünya Savaşı'nda Rusya ordularındayken âdeta gönüllü olarak Avusturya-Macaristan ordusuna teslim olan

sayısız Müslüman askerin arasında bulunan ünlü Bekir Çobanzâde, Pázmány Péter Katolikus Üniversitesi'nde Gyula Németh'in öğrencisi olmuştu. O, modern Türkolojinin Türk kavmine dair çalışmalarında rolü olan insanlardandır. Aynı Çobanzâde, Birinci Dünya Savaşı biter bitmez Macaristan'ın Sovyetler idaresini kurduğu dönemde Béla Kun'un da maiyetindeydi. İki farklı dünya görüşünün bir karması olarak vatanına döndü. Bolşevik'ti ama Stalinist rejimle uyuşamayan gruptandı.

Gyula Németh'in yeni Türkiye Cumhuriyeti'nde de Hungaroloji ve Türkolojiye hizmet eden Türklerde etkileri oldu. Bu seyahatname çok ilginç. Bir Hıristiyan Avrupalının ama her zaman için o diyarın değerlerini yüzde yüz paylaşmayan bir kavmin entelektüelinin Türkleri ve Türkiye'yi anlatışı için ilginç bir örnek. Türkolojinin büyüklerini tanımak lazım.

İlber Ortaylı
Nisan 2023

GİRİŞ

KÜÇÜK ASYA'DA GENÇ BİR TÜRKOLOG: GYULA NÉMETH

"Belirsiz ama heyecan verici hayallerin hüküm sürdüğü, ruhumu aydınlık masallarla dolduran bir ülkeye geldiğimi hissetmem, amacıma ulaştığımı gösteriyordu." (s. 28) ifadesinde Doğu'ya, hayallerin ve masalların diyarı gözüyle bakan genç Gyula Németh'in bu satırları kaleme almasının üzerinden yüz on bir yıl geçmiş. Liseyi yeni bitirmiş on yedi yaşında bir gencin gezerek öğrenme iştiyakı, yaşayarak yazma erdemi şüphesiz onu, Doğu denilen kendi içinde tutarlı ama dışarıdan tutarsızlıklar diyarı olarak görülen dünyayı bilmeden, hissetmeden yazanlardan ayırır.

Németh 1907'de İstanbul'a ilk seyahatini yapar. Aslında onun, güneşin doğduğu topraklara doğru attığı bu ilk adım hayatını, akademik anlayışını temelden belirleyen ve koşarcasına atılacak adımların habercisidir. 1908'de "gerçek Türkler" dediği Yörükler hakkında araştırma yapmak için Aydın ve İzmir'e bir gezisi olacaktır. *Küçük Asya Gezisi* adını verdiği anılar bu gezinin mahsulüdür. Sonraki yıllarda Kırım'a, Doğu Sibirya'ya, Ufa'ya yaptığı bilimsel seyahatlerde Rusça, Moğolca bilgisini artıracak, Macarcadaki Türkçe ödünçleme kelimeler hakkında çalışmalar yapacaktır. Doğduğu şehir olan Karcag'dan atalarının geldiği topraklara doğru gitmesi bir arayışın, bir anlamlandırmanın veya taze bir hevesin varlığını ispat düşüncesinin tezahürü olarak okunabilir. Bu gezilerden sonra Kiel, Leipzig, Berlin gibi Batı üniversitelerine giderek

saha/gözlem deneyimlerini ilmî zeminde ifade edebilmeyi, metodolojiyi öğrenecektir.

Németh lise yıllarından itibaren gezer, araştırır, sorgular. 1914 yılında Almanya'dan Macaristan'a dönerek yerinde, yaşayarak öğrenme ilkesini ilmî anlayışının temeline oturtur. On yedi-on sekizinci yüzyılda Avrupa aristokratlarının ve yüksek saray zümresinin Avrupa coğrafyasını yeniden keşfetme, tüketilmemişi bularak tecrübe etme amacıyla başlattıkları metotlu bir kültürel eğlence anlayışını yansıtan *Grand Tour*'un öncülerinden J.J. Rousseau'nun "Çalışma odalarınızı terk edin." ifadesi, tabiata dönüş ve kültürel aidiyetin keşfi doğrultusunda aydınların ve sanatçıların ufkunu açmıştır. *The gentleman's tour of Europe*, Avrupa aristokrasisinin eğitim ve eğlence anlayışını geliştirerek yolcuların ruhlarını ve kalemlerini de zenginleştirmiştir. Avrupalıların kendilerine doğru olan keşiflerini Németh'in beslendiği ilmî kaynaklar arasında değerlendirerek kendi zamanındaki tezahürü olarak görmek, *Küçük Asya Gezisi*'nin küçük hacmine rağmen büyük bir ilmî öğretinin yüz on bir yıl öncesinden bizlere ulaşması mahiyetindedir.

Seyyahların gezi rotaları ve yazdıklarıyla devletlerin siyasi hedefleri arasında çoğu zaman dolaylı bir ilişki bulunur. 1798'de Napoléon'un Mısır seferinin temelinde İngilizlerin vazgeçilmez sömürgesi Hindistan yolunda engel oluşturma ve emperyal Fransa'nın çıkarlarını İslam topraklarında koruma düşüncesi vardır. Fransızlar Osmanlı egemenliğindeki Mısır'ı üç yıl yönetmelerine rağmen sonuçta askerî olarak Mısır çöllerine gömülmüş olsalar da askerin açtığı yolda ilerleyen bilim adamları, araştırmacılar ve seyyahlar tatmin olmaz merak duygularıyla Doğu'yu fethetmişlerdir. Şüphesiz Németh'in ilmî gezileri, Ármin Vámbéry'den sonra genç yaşta bölüm başkanı olduğu ELTE Üniversitesi Türkoloji Bölümü'nde

kendinden sonra gelecek Macar Türkologlara Doğu'yu hedef gösterip birçok araştırmacıyı saha çalışmalarına teşvik etmekle neticelenecektir.

Diyar Diyar Gezen Bir Kuman

Kimi yazılarında on üçüncü yüzyılda Macaristan'a gelen ve Karcag'ı merkez olarak kabul eden Kuman Türklerine atıf yaparak kendini Török János veya Johann Török olarak isimlendiren Németh'in özellikle Yörükler arasında araştırma yapmak, onların yaşam biçimleri, dil özellikleri hakkında bilgi toplayabilmek amacıyla yaptığı gezi dönem itibarıyla; Müslimlerin ve gayrimüslimlerin sosyal hayattaki konumu, Türk misafirperverliği, sosyal düzen, Yörüklerin devlet tarafından yerleşik hayata geçirilmelerinde karşılaştıkları sıkıntılar, son iki yüz yılı bitmek bilmeyen savaşlarda geçen bir milletin askerliğe ve savaşa bakışı, sosyal adalet ve toplum güvenliğinin tesisinde yaşanan zorluklar, Osmanlı Devleti'nin idari durumu, azınlıkların devlet sistemine, devlet yöneticilerine ve Müslüman halka bakışı, İkinci Meşrutiyet'in Müslüman halkta ve azınlıklarda devletin geleceğiyle ilgili oluşturduğu düşünceler, devlet sistemindeki rüşvet, adam kayırma gibi birçok gözlemi barındırmaktadır.

İmparatorluğun güçlü olduğu dönemlerde sosyal hayat içerisinde yönetici tebaa Türkler ve azınlıklar arasındaki ilişkilerin genel itibarıyla bir uyum içerisinde olduğu görülürken netameli dönemler bir gelenek hâline gelen uyumun yok olduğu, yine geleneğin içerisinde beslenen kinlerin açığa çıktığı yıkıcı mahiyete sahiptir. Németh, İstanbul ile en azından Batı Anadolu arasında durumun farklı olduğunu, "...komşu kahvelerde de büyük küçük gruplar hâlinde Türkler ile Ermeniler beraber oturuyor. İstanbul'da gördüğüm vahşi nefret burada yok. Sokak

manzarasına tahta ayakkabılı Rum çocukları, gelip giden yolcular ve deve kervanları canlılık veriyor." (s. 32) cümlesiyle ifade ediyor.

Németh'in Müslüman olmayan tebaaya dair gözlemleri, bölgede Rum nüfusun fazla olması sebebiyle daha çok Rumlar üzerinedir. Rum bir esnafın ağzından devletteki rüşvet düzeni "*Rum'un gevezeliği*" de akıldan çıkarılmayarak paylaşılır: "Akşamüstü kahvemi höpürdeterek Ali Rıza'nın kahvesinin önünde oturuyordum. Tam karşıda dükkânı olan helvádsi Nikolákisz (helvacı Nikolakis) sohbet etmeye yanıma gelerek 'İnan canım, Memálik-i Oszmanije'yi (Memalik-i Osmaniye) korkunç bir tehlike tehdit ediyor. Boşuna götürmüyorlar bu askerleri. Boşuna korkmuyor bu müdür de, Allah onun da cezasını versin.' dedi. Sonra Rumların bildiğimiz gevezeliğiyle şöyle devam etti: 'Geçenlerde bir davam vardı. Müdüre gittim. Bak efendim, dedim. Davam altı aydır sürüyor. Bir şekilde şu işi halledemez misin? diye sordum. Beş medsidie (mecidiye) ver ve iki hafta içinde iş tamam, dedi. Bir ay geçtikten sonra tekrar müdüre gidip durumu sordum. Daha on medsidie istedi ve işi artık halledeceğini söyledi. Verdim ama nafile." (s. 38) Bu ifade, Rumlar özelinde diğer gayrimüslimlerin devlet işlerinde rüşvetle sağlanan iltimasçılık sebebiyle düzene olan bağlılıklarının azalmasına, düzeni daha da zayıflatacak hareketler içerisine girmelerine, daha da önemlisi şikâyet ettikleri olumsuzlukların giderileceği yeni bir düzeni tesis etme hevesine kapılmalarına sebep olacaktır.

"Karanlık Küçük Asya"

Genç Németh'in gezi notlarını "Küçük Asya Gezisi", İstanbul'u da Romalı "Konstantinopolis" olarak adlandırması mesleğinin başında "akademik oryantalizm"in

etkisinde kaldığını hissettirir. Osmanlı Devleti'nin Balkanlarda da topraklarının bulunmasına rağmen buraları tamamen Asya'nın parçası olarak görmek "öteki"ye giden yolda coğrafyanın diliyle hareket etmektir. Yine Konstantinopolis'in Osmanlı Devleti'nin başkenti olduktan sonra resmiyette yüzyıllardan beri İstanbul olarak kullanılmasına rağmen Németh, eski adını tercih etmiştir. Bu ifadeler, Batı'nın anlamak yerine anlatılanla yetindiği zamanların Németh'teki mirası olsa gerektir. Aslında gezi notları içerisinde bu durumu Németh'in kaleminden de okuruz: "Doğu'nun özellikleri, onun tipik figürleri konusunda her daim duyduklarımız ruhumuza o kadar derinden tesir etmiştir ki 'Türk' kelimesini duyduğumuz zaman kafamızda ister istemez uzun sakallı, rahat rahat piposunu içen, parlak renkli giysiler giymiş ve yakın çevresinin dışında hiçbir şeyle ilgilenmeyen yaşlı bir bey ile boynuna bembeyaz kollarını atmış harika bir hurinin resmi canlanır. Rahatına bakan vurdumduymazlık Türklerin gerçekten karakteristik bir özelliğidir fakat bizim sandığımızdan çok farklı nitelikte. Zira Türk insanı da doğar, yaşar, sever, güzellikler için heyecanlanır ve ölür. Heyecanlarının şekli başlı başına farklı bir konu. Yaşamının iki önemli noktasını -ki bunlardan birini birkaç kez de yapabilir- evlenmesini ve cenaze törenini anlatayım." (s. 57)

Meşrutiyet Panoraması

Németh'in İkinci Meşrutiyet'in ilan edildiği bir devirde Anadolu'da bulunması, Meşrutiyet'e dair Osmanlı tebaasının düşüncelerini, ümitlerini kayıt altına alması *Küçük Asya Gezisi*'nin önemini daha da artırır. Meşrutiyet'i Müslimler ve gayrimüslimler nazarında iki farklı bakışla okumak, aslında imparatorluğun asırlarca devam eden farklılıklarının uzun süren savaşlara ve yokluklara rağ-

ALBÜM

Jenő Dékány'e ait fotoğrafçıda doğduğu şehir Karcag'da çekilmiş 17 yaşın ümit dolu bakışları ve ay yıldızlı papyon iğnesiyle…

1909'da lise bitirme sınavı öncesinde.

Saygıdeğer Haşmetli Diyanet ve Millî Eğitim Bakanı,

Pek Muhterem Beyefendi,

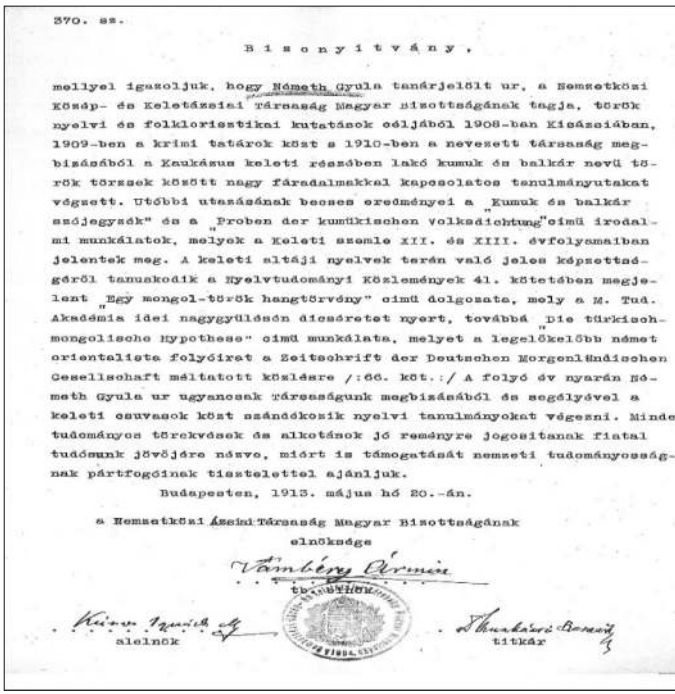
Aşağıda imzası bulunan bendeniz, Muhterem Diyanet ve Millî Eğitim Bakanı'nın huzuruna, en derin saygılarımla Báró Eötvös József Collégium (Baron József Eötvös Koleji)'a 1909-1910 akademik yılı için devlet bursuyla alınmamın itaatkâr ricası ile çıkıyorum.

İtaatkâr ricamı desteklemek için izninizle şunlara dikkatinizi çekeyim: İçinde bulunduğumuz eğitim yılında lise eğitimimi bitirip gelecek yıl öğretmenlik talebesi olarak üniversiteye gireceğim. Ne var ki ekteki resmî vesikanın gösterdiği gibi ebeveynlerimin maddi durumu gelecek vadedeki eğitimimi desteklemeye imkân vermediğinden, Muhterem Diyanet ve Millî Eğitim Bakanı'nın nazik desteği olmadan meslek hayatıma devam edemeyeceğim. Muhterem Diyanet ve Millî Eğitim Bakanı'nın nazik iyi niyetinin layık olmayana harcanmayacağı dolayısıyla her dört sınıfı pekiyi derece ile bitirdiğimi ekteki sertifikalarım kanıtlamaktadır. Lisede kazandığım dil bilgilerinin dışında Osmanlıca-Türkçe konuşur, aynı zamanda Turan etnolojisi alanındaki bilgilerimi de buraya ekleyebilirim. Bu bilgileri iki defa İstanbul'da, ayrıca bir keresinde Doğu Asya Cemiyeti Macar Komisyonunun maddi ve manevi desteğiyle gerçekleştirdiğim Güney Küçük Asya (Anadolu)'ya yaptığım seyahatler sırasında edinmiştim. Son olarak öğretmenlik alanı olarak Macarca ve Almanca branşlarını seçmek istediğimi belirteyim. Başvuru şartlarına uygun olarak V, VI, VII ve VIII. sınıf karnelerimi, doğum kayıt suretimi, ebeveynlerimin maddi durumuna ait resmî vesikayı ayrıca sağ salim olup öğretmenlik mesleğine uygun olduğumu kanıtlayan resmî belgeyi ekte sunuyorum.

Ricamı tekrarlayarak...

Muhterem Diyanet ve Millî Eğitim Bakanı'nın
İtaatkâr Bendesi,
Gyula Németh

Karcag, 27 Mayıs 1909

370. ss.

B i z o n y i t v á n y ,

mellyel igazoljuk, hogy Németh Gyula tanárjelölt ur, a Nemzetközi Közép- és Keletázsiai Társaság Magyar Bizottságának tagja, török nyelvi és folkloristikai kutatások céljából 1908-ban Kisázsiában, 1909-ben a krimi tatárok közt s 1910-ben a nevezett társaság megbizásából a Kaukázus keleti részében lakó kumuk és balkár nevü török törzsek között nagy fáradalmakkal kapcsolatos tanulmányutakat végzett. Utóbbi utazásának becses eredményei a „Kumuk és balkár szójegyzék" és a „Proben der kumükischen volksdichtung"cimü irodalmi munkálatok, melyek a Keleti szemle XII. és XIII. évfolyamaiban jelentek meg. A keleti altáji nyelvek terén való jeles képzettségéről tanuskodik a Nyelvtudományi Közlemények 41. kötetében megjelent „Egy mongol-török hangtörvény" cimü dolgozata, mely a M. Tud. Akadémia idei nagygyülésén dicséretet nyert, továbbá „Die türkisch-mongolische Hypothese" cimü munkálata, melyet a legelőkelőbb német orientalista folyóirat a Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft méltatott közlésre /:66. köt.:/ A folyó év nyarán Németh Gyula ur ugyancsak Társaságunk megbizásából és segélyével a keleti csuvasok közt szándékozik nyelvi tanulmányokat végezni. Minde tudományos törekvések és alkotások jó reményre jogositanak fiatal tudósunk jövőjére nézve, miért is támogatását nemzeti tudományosságnak pártfogóinak tiszteletteel ajánljuk.

Budapesten, 1913. május hó 20.-án.

a Nemzetközi Ázsiai Társaság Magyar Bizottságának
elnöksége

Vámbéry Ármin
elnök

titkár

Nu. 370

Sertifika

Bu belgeyle Uluslararası Orta ve Doğu Asya Cemiyeti Macar Komisiyonunun Üyesi, Stajyer Öğretmen Gyula Németh Bey'in 1908'de Küçük Asya'da, 1909'da Kırım Tatarları arasında, 1910'da ise yukarıda adı geçen Cemiyet tarafından görevlendirilip Kafkasya'nın Doğu bölgelerinde Kumuk ve Balkar adlı Türk kavimleri arasında zahmetlere katlanarak Türk dil ve folklor araştırmaları yaptığını tasdik ederiz. Bu sonuncu seyahatinin değerli sonuçları olarak *Keleti Szemle* dergisinin XII ve XIII. yılında *Kumuk ve Balkar Küçük Sözlük* ile *Proben der kumükischen Volksdichtung* başlıklı edebî çalışmalara yer verilmiştir. Macar Bilimler Akademisinin bu yılki genel oturumunda takdire şayan olarak nitelenmiş ve *Nyelvtudományi Közlemények* adlı dilcilik dergisinin 41. yılında yayımlanan "Bir Moğol-Türk Fonetik Kanunu" başlıklı makalesi, ayrıca en seçkin Alman doğu bilimleri dergisi Zeitschrif der Morgenlandischen Gesellschaft tarafından